

Spreken is zilver maar schrijven is goud

In vergelijking tot de vorige afleveringen van deze jaargang van het *Natuurhistorisch Maandblad*, zal u de geringe omvang van dit (dubbel!) nummer zeker opvallen. Aan artikelen en andere bijdragen is echter geen tekort: de "voorraad-portefeuille" is goed gevuld (hoewel nieuwe manuscripten welkom blijven). De "portemonnaie" is echter wel zo goed als leeg: tijdens de Algemene Ledenvergadering in juni is de financiële situatie van ons Genootschap uitvoerig besproken en is uit de weinige mogelijkheden om te bezuinigen de minst slechte gekozen: één aflevering minder in de lopende jaargang van het *Maandblad*, o.a. omdat de uitgave van dit tijdschrift een van de grootste kostenposten in de exploitatierekening is: schrijven kost "goud".

Waarom moest ook al weer bezuinigd worden? Het is goed daar nog eens bij stil te staan en daarbij tegelijk eens te illustreren wat het *Maandblad* eigenlijk kost.

Doordat het Provinciaal Bestuur enkele posten uit de exploitatierekening 1985 (m.n. de publicatie van de resultaten van het jubileumsymposium "Wilde flora bedreigd! Beschermde?") om strict formeel-reglementaire redenen niet in de definitieve vaststelling van het provinciaal exploitatiesubsidie wilde betrekken, ontstond een tekort van circa tienduizend gulden. Dit tekort staat nu op de balansrekeningen en zal "ooit" moeten worden gedekt. Inmiddels heeft het Provinciaal Bestuur laten weten geen bezwaar te hebben tegen het opnemen van een post "dekking tekort 1985-86" in de begrotingen en exploitatierekeningen van dit en de komende jaren. Dat is natuurlijk "prettig geregeld" maar het is ronduit ergerniswekkend dat ons genootschap op grond van puur ambtelijke beschouwingen en (voor amateurverenigingen vaak onbegrijpelijke en ondoorzichtige) regelgeving, gedwongen wordt te bezuinigen op een van de activiteiten waar het Provinciaal Bestuur zelf het meest bij gebaat is: de publicatie van verslaglegging van onderzoek.

Publiceren (schrijven én gelezen worden) is duur. Heel duur. Ik wil dit illustreren aan ons eigen *Maandblad*. Staat u er wel eens bij stil dat iedere regel in één kolom (omgerekend naar de totale kosten per *Maandblad*) ongeveer f 1,40 kost! Deze inleiding "kost" dan ook ongeveer f 105,—. Schrijven is goud!

Eén aflevering van het *Maandblad* minder dit jaar. Dat houdt in dat er geen decembern timer zal verschijnen. Toch krijgt u eind december een *Maandblad* toegezonden. Maar daarover een volgende keer meer.

Douwe Th. de Graaf

Verslag van de maandelijkse bijeenkomst

Te Heerlen op 7 september

In zijn welkomstwoord toonde de voorzitter zich verheugd over het feit, dat hij op de eerste bijeenkomst van het nieuwe seizoen zoveel leden mocht begroeten. Daarna kregen de aanwezigen het woord voor het doen van mededelingen.

De heer Spreuwenberg toonde een uit de Eifel (Rinnen) afkomstige gal, die specifiek is voor Schaduwgras (*Poa nemoralis*). Ze bestaat uit een groot aantal kleine, wormachtige aangroei-sels op de stengel en wordt veroorzaakt door de galmug *Pomyia poae* Bosc. De gal staat goed afgebeeld in het Gallenboek van H. Alta en W. Doc-ters van Leeuwen (1946), no. 469 op blz. 175.

De voorzitter berichtte de vondst van een Biefstukzwam (*Festulina hepatica*) op 29.8.87 in het Krekelsbos te Rans-

daal. Deze zwam kleurt het hout waar-op hij groeit (meestal eik of beuk) donker, waardoor dit geliefd is in de meubelmakerij.

Mevrouw Vellen toonde een serie licht-beelden die zij maakte in Canada. Het (geologisch gezien) oudste gebied in Noord-Amerika ligt rondom de Hudsonbaai op het Canadese Schild, dat sedert het verstrijken van het Cambrium niet meer is geplooid. Tijdens de IJstijden heeft het landijs het oppervlak van dit gebied grondig veranderd. In het noorden werd de bodem geëga-liseerd, terwijl in het zuiden een heuvelachtig morenen- en stuwwalland-schap gestalte kreeg. Na het terug-trekken van het landijs vulden de lege tongbekkens zich met water en ont-stonden de grote meren. Mevrouw Vellen toonde fraaie beelden van de Niagarawatervallen, gelegen in de Niagararivier, die de natuurlijke ver-

binding vormt tussen het Eriemeer en het Ontariomeer. Andere dia's lieten o.a. zien waarom de herfstkleuren van de Noordamerikaanse bossen zo be-roemd zijn. Bekend is ook de Rode es-doorn (*Acer rubrum*), wiens blad (het Maple leaf) tot Canadees nationaal symbool is uitgeroepen.

De heer Austen liet daarna geluiden horen van onder meer de Watervleer-muis (*Myotis daubentonii*) en de Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), op-genomen te Benzenrade met behulp van de zg. batdetector van de Zoog-dierenwerkgroep.

Onderzoek van het gangenstelsel van de St.-Pietersberg was het onderwerp, dat behandeld werd door de heer Orbons. In juli 1986 realiseerden hij en enkele mede-onderzoekers een doorbraak naar een stelseltje gave gangen aan de zuidwest kant van het instortingsgebied in het noordelijk

deel van de berg. Het gebied is genoemd naar de laatste champignonkweker, de heer Jansse-Egge. Dit deel is al eerder beschreven door Van Schaik, maar niet in kaart gebracht. Omdat hier gedurende de afgelopen dertig jaren niemand was geweest, was alles goed geconserveerd. Het interessante aan dit deel van de berg is, dat er enkele natuurlijke grotten zijn. In de plafonds is veel karst zichtbaar. Op vloerniveau loopt een klein grotstelsel, dat ongeveer 150 m lang is. Deze gangetjes zijn als volgt gevormd: door een verticale breuk sijpelend water verzamelt zich boven een horizontaal lopende schelpen- of vuursteenbank. Het koolzuurhoudende water lost dan de kalk op, waardoor een holte ontstaat. Wordt de holte te groot, dan stort deze gedeeltelijk in, en wel zodanig, dat een stabiele paraboolvormige grot ontstaat. De hoogte van de vrije gangen bedraagt 20-40 cm; het is echter mogelijk dat verder graven grotere gangen aan het licht brengt. Eén van de gangen meet 2,5 bij 6 m en is 60 cm hoog. Het is de grootste natuurlijke grot van Nederland.

Na de pauze vergastte de heer Adams de aanwezigen op beelden van zeer kleurige tropische vlindersoorten, op-

genomen zowel in het Biochron van het Noorder Dierenpark te Emmen als in de vlinderkas van Great Yarmouth (Engeland). Het is wel een heel bijzondere belevenis vlinders met een spanwijdte van zo'n 18 cm als de Atlasvlinder (*Attica atlas*), langs je heen te zien vliegen! De heer Adams besloot zijn serie met opnamen van de 10 cm lange rups van de Doodshoofdvlinder (*Acherontia atropos*), die door de heer Zilverstand op 26-8-87 was gevonden in een aardappelveld te Ubachsberg. De heer P. Wouters had begin mei op Texel heel wat plaatjes geschoten van een paartje Kluten (*Avocetta recurvirostra*), dat op allerlei manieren probeerde een ooi met haar lam uit de buurt van hun nest te houden. Duide-lijk was te zien, dat het schaap zich noch door dreighoudingen, noch door daadwerkelijke aanvallen op de kop liet intimideren. Als enige reactie sloot de ooi haar ogen!

Daarna liet de heer Spreuwenberg enkele dia's zien van diverse graansoor-ten, waarvan er een aantal nu niet meer in cultuur zijn: Tweerijige gerst (*Hordeum distichon*), Meerrijige gerst (*H. vulgare*), Eenkoorn (*Triticum monococcum*) en Emmer (*T. dicoccum*). Van de beide gerstsoorten bestaan veel rassen. Een zeer fraai ras van de

Tweerijige gerst is de Pauwegerst, waarvan de aar met kafnaalden aan een uitgespreide pauwestaart doen denken. Emmer werd al omstreeks 5000 v. Chr. verbouwd in Azië. Via het Middellandsezegebied bereikte deze tarwesoort West-Europa, maar werd in de IJzertijd verdrongen door Spelt (*Triticum spelta*).

De voorzitter besloot de avond met een aantal beelden opgenomen tijdens excursies in het afgelopen seizoen, aangevuld met dia's van de Steenberg ON 3, voordat deze werd heringericht en deels in het moerasge-
bied "De Dem" geschoven. Hier ondernam in 1975 een paartje Buidelmezen (*Rimez pendulines*) broedpogingen. De heer Bult toonde opnamen van deze vogels bij het nest. De heer J. Wouters haakte hierop in met de mededeling, dat hij met Pinksteren j.l. te Oost-Maerland 15 Buidelmezen op trek had waargenomen. Op dezelfde plaats (langs de Maas) waren twee nesten van deze vogelsoort gevonden. Tijdens het stormachtige weer van die periode is één van de nesten weggewaaid. Het andere werd niet afgebouwd. Waarschijnlijk betrof het hier twee solitaire ♂♂, die later zijn weggetrokken wegens het ontbreken van ♀♀.

W. Ogg verlaat de redactie

Tijdens de Algemene Leden Vergadering op 14 juni j.l. trad de heer W. Ogg af als lid van de redactie van het Natuurhistorisch Maandblad en van de "Publicaties".

Willy Ogg trad in oktober 1973 toe tot de redactie, onder het (waarnemend) hoofdredacteurschap van dr. D.G. Montagne. Hem werd direkt een specifieke en zeer verantwoordelijke taak toebedeeld, namelijk de "opmaak" van het tijdschrift. In die jaren was dit "knippen en plakken", zoals wel eens

geringschattend wordt gezegd, een hele verantwoordelijkheid, méér nog dan nu: het tijdschrift werd nog "in lood gezet", waardoor wijzigingen in teksten, aanvankelijke pagina-indelingen enz., beduidend minder eenvoudig waren dan vandaag de dag het geval is.

Willy Ogg heeft dit "eindredacteurschap" jarenlang op zich genomen, naast het andere redactiewerk dat hij deelde met de andere leden van de redactie.

De laatste jaren heeft Willy de verschillende inhoudsopgaven van de afgesloten jaargangen gemaakt, een omvangrijk werk, dat doorgaans in enkele dagen moest worden afgerond. Na bijna 15 jaar verliet Willy de redactie, o.a. om meer van de natuur te zien dan "erover te lezen".

Willy, namens bestuur en redactie, van harte bedankt.

Douwe Th. de Graaf

Rectificaties

In Natuurhist. Maandbl. 76(8): 138 is sprake van een waarneming van een Groene pad (*Bufo viridis*). Dit blijkt echter een *albino* exemplaar van

Bufo bufo (Gewone pad) te betreffen.

In Natuurhist. Maandbl. 76(10) zijn ook enkele foutjes geslopen. In de kop boven het artikel van de heer P.J. van Helsdingen over *Neritene hameni* op blz. 185 staat vermeld dat deze spinne-

soort zou behoren tot de (niet bestaande) Zinyphiidae. Hier had Linyphiidae moeten staan. Ook in het figuurbijschrift op blz. 187 is buiten de schuld van de auteur een fout geslopen: waar sprake is van een "bosrestaurant" had "bos-restaurant" moeten staan.